

Stav a perspektívy Štátneho ústredného banského archívu v Banskej Štiavnici

Keďže dr. Stieberová sa vo svojom príspevku pri opisovaní stavu a perspektív priamoriadených štátnych archívov zaoberala aj ŠÚBA v B. Štiavnici, ja sa ju pokúsím vlastne len v niektorých bodoch doplniť resp. rozšíriť Váš uhol pohľadu na naše aktivity, ale aj starosti a radosti pri naplňaní archivárskeho poslania.

Štátny ústredný bankský archív pravdaže nemôže mať lepšie sídlo, ako je B. Štiavnica - najvýznamnejšie banícke stredisko v histórii Slovenska. Navyše je archív umiestnený v centre mesta, čo má tiež svoje výhody, i keď údržba starých historických budov je náročnejšia ako prevádzkovanie nových účelových stavieb. Predstavitelia mesta a teraz i okresu Banská Štiavnica si vďaka skutočnosti, že Ústredný bankský archív je v ich meste. Napriek tomu nám už spôsobili nejednu

vrásku opakovanými snahami o získanie niektorej z našich budov. Momentálne sa zdá byť hladina ukľudnená, no naše aktivity pri "zviditeľňovaní sa" neustávajú.

Začnem trochu z (blízkej) histórie. Iste Vám je známe, že B. Štiavnica a technické pamiatky jej priľahlého okolia boli koncom r. 1993 zapísané na Listinu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Môžem tu povedať, že aj náš archív prispel k tejto pocte. A nebolo to len poskytnutím náležitých archivných dokumentov pre podkladovú správu a spoluúčasťou niektorých našich pracovníkov pri jej koncipovaní, ale aj istým spôsobom lobbovania. Práve lokalizácia archívu v centre mesta, v susedstve mestského úradu vďaka bývalému riaditeľovi ŠÚBA dr. Novákovi myšlienku pozvať riaditeľa Výboru pre

ochranu kultúrneho dedičstva Rady Európy - José Máriu Ballestera pri jeho "predbežnej inšpekčnej" návšteve B. Štiavnice aj do nášho ústavu. Ukázali sme mu niektoré pozoruhodné dokumenty, ktoré ho oslovili natoľko, že pri ďalšom pobyte v B. Štiavnici na čele expertnej skupiny Rady Európy nás opäť navštívil a požiadal, aby sme umožnili prehliadku najvýznamnejších archívnych dokumentov aj jeho kolegom. Od toho času využilo mesto možnosť pochváliť sa pred významnými návštevníkmi aj prostredníctvom ŠÚBA už viackrát.

Úspešná je aj naša spolupráca s vodohospodármi. V archíve opatrujeme cenné plány z výstavby unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému a vodočerpacích i ďalších technických zariadení využívajúcich silu vodnej energie, ale aj plány vodných tokov, stavieb a zariadení z ďalších oblastí. Tieto dokumenty pritiahli k nám už viacerých významných vodohospodárov - napr. generálneho sekretára medzinárodnej komisie veľkých priehrad z Paríža, členov výboru Európskeho združenia pre znečisťovanie vôd so svojou prezidentkou, účastníkov medzinárodného sympózia Priehradné dni 94, členov slovensko-maďarskej pracovnej skupiny pre Dunaj - komisie hraničných vôd, a iných. Pri

týchto príležitostiach sa zakaždým opakovali otázky o možnosti zakúpenia kvalitných reprodukcí vystavovaných dokumentov a naše "žiaľ niet". Dnes už je v tomto smere situácia o niečo priaznivejšia. Práve v lete vyšla pekná farebná publikácia Banskoštiavnické tajchy, v ktorej sú popri fotografických záberoch jednotlivých jazier zaradené aj kópie ich plánov zo zbierky ŠÚBA a aj na textoch a pri celkovej tvorbe tejto knihy sa podieľali naši pracovníci. Avšak nemenej významné je využívanie spomínaných archívnych dokumentov aj pre praktické potreby. Totiž vodohospodársky podnik Povodie Hrona má vo svojom dlhodobom programe zaradenú aj postupnú opravu štiavnických jazier a pri príprave projektu každej takejto opravy navštívia ich pracovníci najskôr náš archív.

Špecifikom nášho archívu v sieti priamoriadených št. archívov je užšie tematické vymedzenie jeho záujmovej oblasti, ale širší územný dosah činnosti. To určuje aj hlavné smery aktivít pri využívaní archívnych dokumentov. Na tomto poli úzko spolupracujeme so Slovenským banským múzeom v B. Štiavnici a každý rok sa podieľame na príprave odborného seminára venovaného niektorej banskej lokalite na Slovensku, alebo významnej osobnosti banskej vedy a

techniky, prelomovej udalosti v tejto oblasti ľudskej činnosti a pod. V posledných rokoch to boli semináre o baníctve na Slovensku v čase J. Agricola a J. Dernschwama, o rudnom baníctve v Rudňanoch a Kišovciach - Švábovciach, o uhoľnom baníctve v Novákoch, Cígli, Obyciach a Jedľových Kostolnoch, o mieste obce Štiavnické Bane v banskej histórii, seminár venovaný Hellowcom a ich prínosu pre vedu a techniku, ďalší o živote a diele významných banských odborníkov G. Schweitzera, A. Pécha i Arpáda Bergfesta. Mimochodom posledný - najmladší z nich, pracoval niekoľko rokov aj v ÚBA a viedol tu skupinu bansko-historického aplikovaného výskumu. Zanechal po sebe približne 100-ku výskumných prác, tzv. Bergfestov, ktoré aj dnes pomáhajú banským technikom a geológom pri riešení praktických úloh a historikom pri písaní regionálnych dejín tej-ktorej lokality. Minulý rok sme pripravili seminár Z dejín banského meračstva a práve na budúci týždeň sa bude konať ďalšie podujatie z tohto radu, seminár História, súčasnosť a perspektívy hodrušského baníctva. Okrem organizačnej prípravy sa naši pracovníci podieľajú aj na naplnení odborného programu týchto seminárov. Pripravujú si prednášky prevažne na báze archívnych dokumentov

ŠÚBA, umožňujú a uľahčujú štúdium v archíve aj ďalším prednášateľom. V prípadoch, keď sa seminár koná v B. Štiavnici sprístupňujú formou výstavy najzaujímavejšie dokumenty viažúce sa k téme podujatia. Stalo sa dobrou tradíciou, že z týchto seminárov sa vydávajú zborníky, a tak sa znásobuje efekt našej výskumnej a propagačnej činnosti.

Na budúci rok je plánovaný seminár k dejinám banskobelianskeho baníctva a okrem neho doposiaľ najväčšia skúška našich organizačných schopností - spolupráca na príprave tzv. Erbe-sympózia venovaného dejinám a kultúrnemu dedičstvu banských, metalurgických a geologických vied. Bude to už 4. ročník tejto rady medzinárodných sympózií a na všetkých doterajších sa zúčastnili zástupcovia celého sveta. Na 2. ročníku v Leobene sa na pozvanie a náklady organizátorov zúčastnila aj jedna naša pracovníčka a na 3. ročníku v Sankt Peterburgu umožnilo MV na návrh OAaSS účasť dvoch pracovníčok ŠÚBA. Veľmi sme vďační za tieto šance, ktoré sme - podľa ohlasu - dobre využili k propagácii nielen dokumentačnej a kultúrnej hodnoty archívnych fondov ŠÚBA, ale aj celého slovenského archívnictva. Na tomto mieste musím vysloviť poďakovanie riaditeľovi ŠOBA Levoča, ktorý súhlasil s tým, aby

nám ich fotograf (keďže my vlastnú fotografickú dielňu nemáme) vyhotovil potrebné diapozitívy ku všetkým pripraveným prednáškam.

Naši pracovníci sa zúčastňujú aj ďalších odborných podujatí - z histórie iných oblastí ľudskej činnosti, lebo hoci sme banský archív, je v našich fondoch dost' prameňov, ktoré môžu obohatiť napr. aj cirkevné dejiny, dejiny školstva, hudby, atď.

Ďalej v samotnej Banskej Štiavnici sa každoročne konajú významné medzinárodné konferencie a stretnutia ľudí rôznych profesijných záujmov. Organizátori týchto podujatí temer pravidelne zaraďujú do ich programu aj návštevu ŠÚBA. Napr. minulý rok sme prijali účastníkov 14. celosvetovej konferencie o flovej mineralógii a petrológii, na budúci rok už avizovali záujem lesníci a organizátori celosvetového zrazu skautov. Najmä vďaka našej bohatej zbierke máp a plánov sa nám zatiaľ vždy podarilo zaujať aj takýchto návštevníkov. Dúfame, že naše dokumenty zaujmú aj na spoločnej reprezentačnej výstave o stredoslovenskom baníctve v nemeckom meste Bochum, ktorá sa bude konať koncom t.r. (Musím priznať, že poteší, keď nám napr. 100- ka účastníkov. zjazdu

nemeckých metalurgov a banských inžinierov poďakuje s tým, že návšteva nášho archívu a prehliadka vystavených dokumentov boli najväčším zážitkom ich niekoľkodňového pobytu na strednom Slovensku.)

Ďalšími partnermi pri prezentácii dokumentačného a umeleckého bohatstva, ktoré opatrujeme v ŠÚBA, sú nám televízne a filmové štáby. Pravidelne sa na nás obracal napr. štáb banskobystrickej televízie, pripravujúci vlastivedný seriál o slovenských obciach (obcí s banickou minulosťou je na Slovensku veľa), viackrát nás navštívili i tvorcovia novšieho seriálu o ochrane prírody a krajiny. Veľkým počtom dokumentov sme prispeli k tvorbe 2 špecifických snímok o B. Štiavnici, meste UNESCO (ten druhý film má mať slávnostnú premiéru v B. Š. v novembri t.r.), vyhľadávajú nás aj tvorcovia náučných diel pre školy a pod. Prínos pre archív z tejto spolupráce je okrem propagácie archívu a archívnych dokumentov aj obohacovanie zbierky videonahrávok.

Veľmi dobrá je naša spolupráca so školami. Stalo sa už tradíciou, že každoročne jeden z prvých historických seminárov študentov zahraničného gymnázia sa koná v našom archíve.

Mnohí gymnazisti potom aj individuálne navštevujú bádateľňu ŠÚBA a za našej pomoci pracujú na svojich SOČ-kách, alebo využívajú ústavnú knižnicu pri príprave na ďalšie semináre z histórie.

V posledných rokoch si zvykli k nám vodiť svojich žiakov aj učitelia Priemyselnej školy v B. Štiavnici. Poslucháčom so zameraním na ekonomiku a techniku administratívy približujeme štruktúru a vzájomnú pod- a nadriadenosť ban. úradov a závodov, fungovanie kancelárií, druhy a obeh spisov, evidenčné pomôcky, zoznamujeme ich s tvorbou súčasných spisových a skartačných poriadkov, spisovou manipuláciou, osudom archíválií po príchode do archívu, demonštrujeme im využívanie výpočtovej techniky v podmienkach nášho archívu. Ďalšou, ešte zaujímavejšou skupinou z hľadiska na možnosť nášho pôsobenia a propagácie archívnictva, sú poslucháči študijného odboru reštaurátorstvo. Prváci i druháci, ktorí majú v študijnom programe pomocné vedy historické, si prichádzajú konfrontovať svoje teoretické poznatky z paleografie, sfragistiky, diplomatiky so skutočnosťou originálnych archívnych dokumentov. Z pravidelných študentských akcií môžem spomenúť ešte Leto s pamiatkami - to prichádzajú do Štiavnice cez letné prázdniny stredoškólcami zaujímaví sa o históriu a študenti 1. roč-

nika architektúry STU Bratislava a ešte sú tu akcie štiavnickej katedry UNESCO pre ekologické vedomie, poriadané pre skupiny poslucháčov rôznych európskych univerzít. Radi chodia do ŠÚBA aj profesori a študenti univerzity v Miškolci (ich škola je vlastne pokračovateľkou AŠ).

Pred širokou verejnosťou sa zvykneme prezentovať v rámci Banskoštiavnického salamandra, čo býva obyčajne v 1. dekáde septembra. Vtedy je naše malé mesto plné domácich i hostí (a to aj zo zahraničia) a z toho množstva sa vždy nájde dosť takých ľudí, ktorí sú okrem stánkov a atrakcií zvedaví aj na našu výstavu. Tu musím opäť pripomenúť výhodu umiestnenia archívu v centre mesta a tým aj v centre salamandrového diania.

Vážení kolegovia, vidíte teda, že ŠÚBA sa snaží dostávať archív a archívnictvo do povedomia ľudí pravidelne a na viacero spôsobov. Robíme aj ďalšie akcie okrem tých, čo som tu spomínala, ale niet času a nebolo by ani účelné, aby som všetko rozoberala. Radšej ešte stručne spomeniem ostatné stránky činnosti ŠÚBA.

V archíve pracuje z celkového počtu 21 pracovníkov 13 odborných pracovníkov a z nich 6 stredoškólcov, ale aj vysokoškólcov si doplnia odborné vzdelanie v práve prebiehajúcim kurze archívnictva. Ďalšie možnosti vylepšovania

kvalitatívnej úrovne našich zamestnancov vidíme v zlepšovaní ich jazykových schopností.

V predarchívnej starostlivosti aj my máme problémy, ktoré zrejme komplikujú prácu aj Vám ostatným - totiž zanedbávanie oznamovacej povinnosti pri rozpade štátnych podnikov. Napriek tomu sa nám darí zachraňovať a kompletizovať väčšinu rozhodujúcich fondov. Zaujímavými prírastkami sú aj osobné fondy významných banských odborníkov. T. r. sme získali osobné fondy Ing. Poláka a Ing. Cambela, ďalšie jednaná sú rozbehnuté.

Pri spracúvaní archívneho materiálu zohľadňujeme konkrétne potreby bádateľov i nás pracovníkov pri ďalšom využívaní toho-ktorého fondu. A tak popri inventároch a katalógoch vyhotovujeme aj ďalšie druhy archívnych pomôcok. Ako príklad uvediem zoznam poslucháčov Baníckej a lesníckej akadémie v B. Štiavici 1770 - 1918, zostavený kombináciou využitia jubilejných publikácií a archívnych dokumentov, alebo tento týždeň dokončený akýsi špecifický kombinovaný register banských údelov, podľa úradných kníh banských kapitanátov v Spišskej Novej Vsi a Banskej Bystrici, a tiež rozpracovanú ústavnú úlohu: Produkcia kovov v štiavnicko - hodrušskom rajóne

spočítajúcu v spracovávaní konzultačných protokolov Banského úradu na Vindšachte. Pri takejto práci plne využívame možnosti výpočtovej techniky. Naša pracovníčka, nazvime ju koordinátorka prác na počítačoch, vytvára osobitné databázy zodpovedajúce požiadavkám kladeným na tú-ktorú pomôcku.

V oblasti ochrany archívnych dokumentov robíme, čo je v našich silách. Teda snažíme sa o udržiavanie poriadku v depotoch, dodržiavanie primeranej teploty a vlhkosti. No najmä vzácne mapy a plány by potrebovali viac. V riešení je vylepšenie spôsobu ich uloženia, čo bude vzhľadom na rozmery dokumentov od niekoľkých centimetrov po niekoľko metrov dosť náročná úloha. Mnohé exempláre sú značne poškodené a vyžadujú reštaurovanie. Neviem, či by nestálo za uváženie, aj vzhľadom na výchovu reštaurátorov na štiavnickej priemyslovke, zriadiť reštaurátorskú dielňu priamo v archíve. Teraz nám pomáha Slovenský národný archív. Vzhľadom na kapacitné možnosti ich pracoviska, môžu od nás prijať len najviac poškodené exempláre. V najbližšom čase by sme mali dostať nejaký materiál od firmy Neschen, aby sme aspoň menej náročné zásahy mohli vykonávať vlastnými silami. V súvislosti s ochranou banských máp a plánov by stálo

podľa mňa za úvahu nájsť finančné prostriedky aj na vyhotovenie kvalitných farebných xerokópií aspoň z tých najcennejších dokumentov, aby sa neničili originály častou manipuláciou s nimi.

Propagácii archívu by pomohlo vydanie kvalitnej publikácie. Dúfame, že sa to podarí aspoň k 50. výročiu založenia

archívu (v r. 2000). Zatiaľ by sme chceli medzeru vyplniť aspoň nejakou nenáročnou skladačkou so základnými informáciami a pár obrázkami.

To je teda v skratke obraz Štátneho ústredného banského archívu i jeho zámerov do budúcnosti.

Elena Kašiarová

Štátny oblastný archív v súčasnosti a perspektíve

Dovoľme si nadviazať na pertraktovanú problematiku, avšak z pohľadu jedného z oblastných archívov. Limitovaný rozsah príspevku nás núti, aby sme sa venovali iba niektorým otázkam, ktoré sú dôležité pre náš archív, ale súčasne sa dotýkajú určitým spôsobom aj ostatných archívov.

Jedným zo základných predpokladov kvalitnej a úspešnej činnosti archívov je legislatívny rámec, ktorý určuje ich práva, povinnosti, kompetencie i úlohy. V tejto oblasti nastala zaujímavá situácia práve pre náš archív v súvislosti s reorganizáciou štátnej správy. Prijatím koncepcie rozdelenia Slovenska na 8 krajov štátne oblastné archívy v Prešove, Košiciach, Banskej Bystrici, Bytči, Nitre a Bratislave získali prirodzene územnú pôsobnosť, ktorá

korešponduje s novovytvorenými krajmi. Štátny oblastný archív v Bratislave získal navyše kompetencie nad Trenčianskym a Trnavským krajom, keďže tu oblastné archívy chýbajú. Levočský oblastný archív ostal výnimkou, pretože Spiš, nad územím ktorého mal kompetencie, bol rozdelený medzi Košický a Prešovský kraj. Rozdelenie územnej pôsobnosti medzi archívy je podľa zákona o archívnictve v kompetencii ministerstva vnútra. Keďže ministerstvo zatiaľ nerozhodlo ináč, platí doterajší stav. To znamená, že sídlo archívu je stále v Prešovskom kraji, ale kompetencie má aj v Košickom kraji. Pre samotný archív má tento fakt dvojaký dopad: pozitívny i negatívny.

Ako isté pozitívum možno prijať to, že perspektívne nulové prírastky

z registratúry Krajského úradu v Prešove do Levoče /keďže tie by mali prichádzať do prešovského oblastného archívu/ by vytvárali priaznivé podmienky pre formovanie sa levočského archívu v de facto historický archív a odpadli by aj priestorové problémy pre uloženie dokumentov. Prírastky od podnikov a organizácií v určenej spádovej oblasti totiž nie sú také veľké, aby plne kompenzovali chýbajúce dokumenty krajského úradu.

Za negatívum možno označiť isté vytratenie sa levočského oblastného archívu z legislatívneho procesu, ktorý beží v nadväznosti na nové územno-správne členenie Slovenska. Uvediem k tomu len jeden príklad. V júli 1997 vyšiel zákon č.212 o povinných výťažkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnožením audiovizuálnych diel. V prílohe č.3 k zákonu sú uvedené archívy, ktorým majú byť odovzdávané povinné výťažky periodických publikácií. Štátny oblastný archív v Levoči tam chýba. Táto skutočnosť sa bude dať napraviť aspoň čiastočne dohodou medzi archívami.

Keďže o archívnej legislatíve bude samostatný referát, na margo pripravovaných zákonov o archívoch a spisovej službe chceme len vyjadriť želanie, aby aj archivári z praxe mali dostatok času a príležitosti sa k nim

vyjadriť. Snáď ich prijatie urýchli aj vypracovanie ďalších dôležitých dokumentov potrebných pre prácu archívu, ako je napr. štatút archívu a s tým spojené vymedzenie kompetencií riadiacich pracovníkov.

Ďalšou oblasťou, ktorá si zasluhuje našu pozornosť, je ochrana archívnych dokumentov. Je to „conditio sine qua non“! Ochrana archívnych dokumentov je životne dôležitá tak pre samotné dokumenty, ako aj pre archívy. Veď ak by sme nemali čo sprístupňovať, existencia archívov stráca zmysel. Ministerstvo vnútra SR, SVS i oblastné archívy vykonali na tomto úseku činnosti už obrovský kus práce. Svedčia o tom dôstojné budovy pripravené pre archívy / v posledných rokoch najmä v Banskej Bystrici, Nitre a Prešove/, ale tiež pokračujúca rekonštrukcia budov pre bratislavský a levočský oblastný archív. Nazdávame sa, že skutočne boli vytvorené dobré predpoklady ochrany archiválií v týchto typoch archívov. Stojíme však pred etapou jej dôsledného dotiahnutia. To znamená, s prihliadnutím na špecifické podmienky jednotlivých archívov, dovybaviť ich modernou a spoľahlivou protipožiarnou a bezpečnostnou signalizačnou technikou, príp. strážnou službou. Priemyselná televízia v študovni by mala byť samozrejmosťou.

Na úseku ochrany či skôr záchrany archívnych dokumentov vidíme však veľký handicap v existencii zatiaľ iba jediného pracoviska na Slovensku v štátnych archívoch /SNA/, zabezpečujúceho konzervovanie a reštaurovanie dokumentov. Hoci si prácu kolegov zo SNA v tomto smere nesmierne vážime, objektívne vzaté, nie sú fyzicky schopní pokryť požiadavky zo všetkých štátnych archívov. Vieme pritom, že dokumenty vyžadujúce si okamžité reštaurovanie, možno rátať na tisícky. Je pochopiteľné, že zriadenie dielní k tomu potrebných a ich kompletne vybavenie, ale aj obsadenie vhodným personálom, stojí poriadne finančne čiastky a nemôže si to dovoliť každý archív. Podľa nášho názoru by v súčasnej etape vývoja archívnictva na Slovensku malo byť ambíciou každého oblastného archívu, aby takéto dielne mal zriadené pre svoje účely a pre účely ďalších archívov nachádzajúcich sa v oblasti jeho územnej pôsobnosti. Týka sa to však aj zariadenia fotolaboratória. Pre nás je pochopiteľné, že práve v levočskom oblastnom archíve /doposiaľ vybavenom iba fotolaboratóriom/ sa v tretej budove, ktorá sa v súčasnosti rekonštruje, počítá so zriadením takýchto dielní. Iba takto totiž dokompletizovaný archív môže dôsledne plniť úlohu ochrany dokumentov, ktorú mu

ukladá zákon. Hovoríme to s plným uvedomením si vysokých finančných nákladov na túto vybavenosť. Ak sa nenašli doposiaľ na to dostatočné finančné zdroje pre viaceré archívy, bolo to spôsobené tým, že sa najprv riešili vôbec základné otázky získavania a budovania vhodných priestorov pre archívy a na plnú kompletizáciu už neostávalo peňazí. Na konci 20. storočia je však situácia iná. Je potrebné si dávať vyššie ciele. Som presvedčený, že tento cieľ nie je márnny, ale nevyhnutný.

Na úseku sprístupňovania archívnych dokumentov verejnosti zrejme treba počítať ešte dlho s klasickými postupmi. Za dôležitú však považujeme špecializáciu archívárov na jednotlivé typy fondov a časové obdobia.

Nástup komputelizácie v oblastných archívoch bol veľmi pozvoľný a zdá sa, že zatiaľ viacej úžitku priniesol na poli administratívnej a hospodárskej agendy ako pri samotnom spracovávaní archívneho materiálu. Bolo to čiastočne spôsobené istým konzervatívnym prístupom nás archívárov k novým metódam spracovávania, ale aj určitou nedostatočnou pripravenosťou dodaných automatizovaných programov pre spracovávanie máp a plánov, knižnicu či stredoveké listiny. Kvôli nekompatibilitie

s modernejšími PC boli dokonca z archívov stiahnuté. Na znomodernizované programy, aby sa mohlo pokračovať v začatej práci, však čakáme akosi pridlho. Iba nedávno bol rozoslaný archívom nový program pre spracovanie knižnice a prebehlo dokonca k nemu školenie, čo možno hodnotiť veľmi pozitívne. Napr. náš archív, ktorý začal s využívaním automatizovaného programu na spracovanie máp a plánov /a zrejme aj ŠÚBA/ by však uvítal urýchlené dodanie aj tohto modernizovaného programu. Tlak a požiadavky archívov a OASS MV SR na IVES a odbor informatiky na MV SR by mal byť preto v tomto smere väčší ako doposiaľ.

Pokiaľ ide o sprístupňovanie archívnych dokumentov verejnosti, možností je veľa. My sa chceme sústrediť na jednu z nich - kultúrno-výchovnú miestnosť, ktorá by v žiadnej novej, alebo rekonštruovanej budove archívu nemala chýbať. Jej existencia nebráni prijímať exkurzie do archívu v ktoromkoľvek čase a pripravené vitríny môžu poslúžiť na prípravu požadovanej výstavy. Niet čo tajiť - inšpirovali sme sa francúzskym vzorom, ktorý je v styku s verejnosťou, hlavne so školami, najprepracovanejší. Je postavený na spolupráci pedagóga a archívára. Ideálne je, ak do archívu príde pracovať

učiteľ dejepisu. Takže časť pracovného úväzku i jeho pedagogické schopnosti môžu byť využité práve týmto smerom. Náš „service éducatif“ s kapacitou cca 40 miest pracuje od roku 1980 a jeho výsledky čo do kvantity sú nasledovné: za 17 rokov sme v ňom prijali vyše 200 exkurzií, z toho 160 exkurzií žiakov a študentov a asi 40 exkurzií dospelých. Pritom za exkurziu sme počítali prítomnosť minimálne 5 osôb, menšie počty sme považovali za individuálne návštevy. Náš archív za uvedené roky /do začiatku októbra t.r./ navštívilo 4895 žiakov a študentov a 820 dospelých.

Najsľubnejšie sa rozbehla spolupráca s levočskými strednými školami, kde sú stretnutia už pravidelné. Hlavne začiatkom školského roka sa stalo tradíciou oboznámiť prvoročníkov s bohatou históriou Levoče a Spiša aj prostredníctvom archívnych dokumentov. Z okolitých miest, mestečiek a dedín, ale aj z vysokých škôl z domova a zo zahraničia prichádzajú exkurzie ku koncu školského roka, keď sa konajú tradičné školské zájazdy. Len pre zaujímavosť spomeniem exkurziu skupiny germanistov z Japonska a amerických študentov z Ohia. Stáva sa u niektorých zahraničných bádateľov - pedagógov, že po zistení hodnoty pranenného bohatstva nášho archívu i

možnosti prezentácie dokumentov v tejto miestnosti, vracajú sa k nám už so svojimi žiakmi, aby medzi cennými kultúrno-historickými pamiatkami Spiša nevynechali ani dokumenty.

S miestnymi školami a historickými krúžkami sa návštevy konajú aj v priebehu roka plánovite k preberaným historickým témam. Praktizujeme aj hodiny dejepisu v archíve a metodické stretnutia s učiteľmi dejepisu.

Bežná počiatočná exkurzia má obyčajne nasledovný program: vstupná informácia o archíve prostredníctvom vlastného videoprogramu „Vitajte v archíve“, ktorá je doplnená hovoreným slovom archívára, prípadne ukázkami dokumentov alebo ich kópií. K špeciálnym a požadovaným témam sa môže pripraviť aj výstavka dokumentov. Archív vlastnými silami /keďže má k dispozícii schopného fotografa i kameru/ vyrobil ďalší program zameraný na paleografiu: „O vývoji nášho písma“. Do budúca je v pláne príprava ďalších. Mali by sa týkať heraldických prameňov v archíve a prameňov k významným osobnostiam na Spiši. K spestreniu exkurzie a zvýšeniu záujmu detí o históriu prispieva aj možnosť písania husími brkami, prípadne robenie odtlačkov pečatí. Máme tiež v pláne prepojiť túto edukatívnu miestnosť so susednou, v ktorej by sa malo zriadiť malé archívne múzeum.

Starými historickými regálmi, truhlicami, stojanmi na mapy, písacím stolom, obalmi na fascikle, kalenármi, perami, pečaťidlami a pod. by sa mala imitovať aspoň sčasti história archívu. Na tomto mieste je potrebné pripomenúť, že hlavnú zásluhu na koncepcii takto budovaného edukatívneho servisu pre verejnosť mal náš bývalý kolega Doc.Dr. Ivan Chalupecký.

Nepochybujeme o tom, že aj takéto netradičné formy propagácie archívu, archívnych dokumentov a regionálnej histórie, prinášajú svoje ovocie v nasmerovaní záujmu a pozdvihnutí historického vedomia mladej generácie. Vrelo ich doporučujeme tým archívom, ktoré aspoň trochu majú k tomu vytvorené podmienky.

Na záver by sme sa chceli len krátko zmieniť o vedecko-výskumnej činnosti oblastných archívov. Ukazuje sa, a je to aj prirodzené, že nie všetci vysokoškolsky vzdelaní archívári majú ambície angažovať sa i na tomto poli. Každoročné bilancie oblastných archívov však ukazujú, že časť pracovníkov na to má, aby sa mohla realizovať či už v archívno-teoretickej oblasti, v oblasti PVH, na vydávaní prameňov alebo participáciou na historických monografiách v príslušnom regióne. Dokonca sa nazdávame, že situácia na úseku regionálnej histórie zásluhou zvýšenej spoločenskej objednávky dospela

do takého štádia, že práve oblastné archívy by sa mali stať určitými prirodzenými centrami tvorby historických prác. Majú na to odborné predpoklady i vlastnú pramennú základňu. Pravda, to znamená, že by mali na tejto činnosti kooperovať aj aktívni kolegovia z okresných archívov, profesionálni historici, múzejníci či archeológovia. Na úseku PVH konjunktúru prežíva heraldika, štandard si udržiava diplomatika, prebúdza sa genealógia, ale pestovanie ostatných vied zaostáva. Azda by stálo za to nasmerovať na tieto PVH mladších kolegov archívárov, ktorí doposiaľ nemajú vyhranený záujem. Významný krok v tomto smere by sa mal vykonať už počas školy, resp. pri určovaní témy diplomovej práce.

Najzložitejšia situácia je na úseku archívno-teoretickej činnosti a pri vydávaní

prameňov. Vyplyva to azda z vysokej náročnosti a pracnosti pri oboch činnostiach. Schodnú cestu vidíme vo vytypovaní istých ľudí aj v ďalších archívoch, ktorí by boli plánovite pripravovaní na túto prácu, aby ťarcha neostávala iba na pracovisku v SNA. Pre vydávanie prameňov je podľa nás dôležitá otázka financií a výberu príťažlivých dokumentov. Jednotlivé archívy by mohli začať s finančne menej náročnými edíciami zameranými na regionálne, SNA by sa mal orientovať na edície celonárodné, s možnosťou zapojenia vybratých pracovníkov aj z ďalších archívov. Koordinačná činnosť v tomto smere by prislúchala OASS MV SR.

František Žižčák

Z DOMOVA

Kurz archívnictva

V dňoch 26. a 27. novembra 1997
vyvrcholilo dvojročné úsilie pracovníkov

archívov o zvýšenie si kvalifikácie. Tento
kurz nadviazal na úspešný kurz poriadaný

Inštitútom MV SR v Bratislave za odbornej spolupráce s Ministerstvom vnútra Odborom archívnictva a spisovej služby v Bratislave. Myšlienka prehlbenia si odborných vedomostí sa stretla s pochopením pracovníkov okresných i oblastných archívov. Súčasná doba si vyžaduje neustále prehlbovanie teoretických a praktických vedomostí archivára.

Kurz sa začal v januári 1996. Oproti prvému sa počet účastníkov zvýšil a rozšíril i na pracovníkov oblastných archívov, ŠÚBA, kurz navštevovali aj pracovníci Inštitútu MV SR, Úradu vlády i Academie Istropolitana, v celkovom počte 53 poslucháčov.

Dvojiročný kurz otvoril PhDr. Peter Kartous, CSc., riaditeľ Odboru archívnictva a spisovej služby MV SR v Bratislave. Vo svojom príhovore zdôraznil význam neustáleho vzdelávania sa, zovšeobecnil poznatky z minulého kurzu, ktoré poslúžia ku zlepšeniu výučby. Jeho slová na nás zapôsobili povzbudzujúco, pretože mnohí z nás mali stiesnené pocity. Stretli sme sa archivári rôznych typov archívov, veku, vzdelania a praxe. Aj pracovníci archívov s dlhšou praxou nebrali na ľahkú váhu nadchádzajúce štúdium.

V priebehu dvoch rokov sme absolvovali osem týždňových sústredení,

vypočuli sme si prednášky z archívnictva, pomocných vied historických a dejín správy v počte 300 vyučovacích hodín. Doplňli sme si vedomosti z oblasti predarchívnej starostlivosti, spracovania a sprístupňovania archívnych fondov, ochrany a využívania archívnych dokumentov. Prednášali nám pracovníci zo ŠOBA v Bratislave, SNA v Bratislave i z okresných archívov. Niektoré odprednášané problematiky nám boli z každodennej praxe známe, v niečom sme si vedomosti doplnili a niektoré témy nám boli celkom cudzie. Pracovníci oblastných archívov si vypočuli niekoľko prednášok špecifických pre ich činnosť, rovnako aj my z okresných archívov prednášky týkajúce sa práce v okresných archívoch.

Počas štúdia sa nadviazali nové priateľstvá, došlo k zblíženiu pracovníkov oblastných a okresných archívov. Ohotne sme si požičovali poznámky z prednášok a vymieňali si praktické skúsenosti z práce vo „svojich“ archívoch.

Neoddeliteľnou súčasťou nášho štúdia bolo vypracovanie archívnej pomôcky - väčšinou vyhotovenie inventára alebo katalógu fondu z nášho archívu. To tvorilo písomnú časť záverečných skúšok. Pri vypracovaní archívnych pomôcok sme si v praxi overili poznatky získané z prednášok. Bolo ťažké dodržať všetky

náležitosti, keďže každý fond a každý archív má svoje špecifiká. Prístupovali sme k písomnej práci zodpovedne, chceli ju urobiť čo najlepšie. Pri jej vyhotovení a pochybnostiach o určitom probléme sme „zhavili“ telefónne linky. Výsledok našej práce posudzovali PhDr. V. Nováková, PhDr. M. Mišovič a PhDr. M. Stieberová, ktorí vyslovili spokojnosť s úrovňou ich vypracovania. Práce sme odovzdali na posúdenie v termíne do 30.9.1997. „Lahšia časť“ skúšky bola za nami. Pred nami november a s ním ústna časť. Telefóny a pošta znovu dostali zabráť. Snažili sme sa čo s najlepším úsilím pripraviť na jednotlivé tematické okruhy, iné záležitosti ostali bokom, všetci z nás sa vrátili znovu do študentských čias.

Prišiel deň „D“ a s ním aj skúšky. Frekventantov bolo poznať zďaleka, každý bledý, roztrasený ako pred maturitou. A za dverami nás naozaj čakala komisia, v zložení PhDr. P. Kartous, CSc., PhDr. Elo Sloboda, PhDr. Mária Stieberová, PhDr. Mária Munková, PhDr. Ladislav Vrteľ, za Inštitút Verejnej správy MV PhDr. Marta Poliaková a pani Lýdia Uganishuli. Trojice otázok sme si ťahali, nasledovala 15

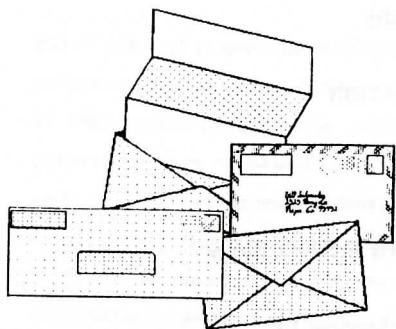
minútová príprava a po nej ústna odpoveď. Trému sme mali všetci, nie všetci ju vedeli prekonať rovnako. Ústnymi skúškami prešiel každý. Skúšky sa začali 26. novembra a pokračovali aj na druhý deň. Na záver sme prevzali osvedčenia o absolvovaní kurzu. Hodnotenie malo dva stupne - veľmi dobrý, dobrý.

Záver patril spoločenskému večeru, na ktorom nám boli osvedčenia slávnostne odovzdané. Riaditeľ Odboru archívniectva poďakoval prítomným zástupcom Inštitútu pre VS MV SR za pochopenie a vytvorenie priaznivých podmienok pre priebeh kurzu. Po prevzatí osvedčení z väčšiny z nás tréma opadla a bol daný voľný priebeh spoločenskej zábavy.

Myslím si, že tieto dva roky neboli premárnené a všetkým z nás niečo dali. Nemyslím tým len na oblasť vedomostí, ale i na oblasť medziľudských vzťahov, našli sme si nových priateľov a upevnili sa vzťahy medzi pracovníkmi rôznych druhov archívov. Preto kolegovia neváhajte a prihláste sa do nového kurzu!

M. Ondo-Eštoková

Z našej pošty

Začiatkom novembra sme obdržali list zo Stredoeurópskej univerzity, kde nám oznámili program letných univerzít na rok 1998. Keďže viacero akcií sa týka aj nás archivárov, redakcia Fóra sa rozhodla publikovať tento list v plnom znení:

CEU Summer University

Nador u. 9, Budapest, Hungary 1051

Dear Colleague:

I am pleased to announce the Central European University Summer Programs /SUN/ for the summer of 1998. The attached list of program descriptions in the application form will give you an idea of what kind of courses to expect next year.

All courses are free of charge for professionals from East Central Europe and the former Soviet Union and eastern participants will receive a grant to cover their costs during the course.

However western participants will have to pay a tuition cost of \$200 per week of instruction. Unfortunately, SUN can offer only a very limited number of tuition waivers.

Please note that preference will be given to new applicants over former SUN students.

I would really appreciate it if you could help us promoting the SUN programs among your colleagues and contacts or any interested professional.

Thank you for your kind assistance.

Sincerely yours,

Eva Gedeon

Executive Director SUN

CEU Summer University

MANAGEMENT ISSUES IN ARCHIVAL PRESERVATION

Open Society Archives

/6-17 July, 1998/

Course Director: Trudy Huskamp Peterson, Open Society Archives, Hungary

Resource Persons: Helen Forde, Head of Preservation Services, UK

Maida Loeschler, Director, National Archives and Records
Administration, USA

Gabriella Albrecht-Kunszeri, Head of Conservation, National
Archives of Hungary

Beatrix Kastaly, Head of Conservation, National Széchenyi
Library, Hungary

Wolf Buchmann, Division Director, Bundesarchiv, Germany

Nancy McGovern, Open Society Archives, Hungary

Margaret Crockett, Open Society Archives, Hungary

Statement of Purpose:

The course is intended for professional archivists in the region with 2 to 4 years experience, particularly those archivists who are in middle management and are expected to develop preservation strategies and programs. Participants will be given the opportunity to continue their professional development by exploring preservation issues and finding solutions. They will have the opportunity to interact with some of the leading teachers of archives methodology in the West and in the region, as well as building up contacts with their professional colleagues. The course does not focus on in-depth practical conservation skills and techniques and is not designed for conservators.

Course Description:

The course will begin with an exploration of how to plan a preservation program. This will include a discussion of preservation needs assessment, of appropriate environmental control,

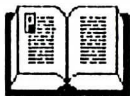
and of practical conservation monitoring procedures. There will be a full day on disaster prevention and emergency planning, including identification of vital records and maintenance of vital records programs. One session will allow participants to explore how crucial preservation issues can be addressed during archival moves. A whole day will be dedicated to each of the three major archives formats /paper, electronic and audio-visual/, focusing on selecting appropriate preservation measures and setting priorities for preservation. These three days will be pulled together afterwards in a half-day panel discussion on the use of reformatting /including digitising/ as a preservation measure. Finally, there will be a morning dealing with the international context, and initiatives that are harnessing professional expertise across international borders.

Proposed Curriculum:

July 6	Archival English and General Introduction to the Course Theme /Trudy Huskamp Peterson/ Keynote Address: Thinking about Preservation Management /Helen Forde/
July 7-8	Planning a Preservation Program /Helen Forde, Maida Loescher/
July 9	Aspects of an Archives Move /Gabriella Albrecht-Kunszeri, Maida Loescher/
July 10	Disaster Planning /Margaret Crockett/
July 13	The three Formats 1: Preservation Issues regarding Paper /Beatrix Kastaly/
July 14	The three Formats 2: Preservation Issues regarding Audio-Visual Material /Wolf Buchmann/
July 15	The three Formats 3: Preservation Issues regarding Electronic Records /Nancy McGovern/
July 16	Reformatting and Intrinsic Value in Archival Material: A Roundtable /Panelists: Beatrix Kastaly, Wolf Buchmann, Nancy McGovern, Trudy Huskamp Peterson, moderator/
July 17	International Efforts and the European Commission on Preservation and Access /ECPA/ /Representative from ECPA/

Záujemcov prosíme, aby sa prihlásili na adrese predsedníčky Spoločnosti slovenských archivárov.

*

KNIŽNÉ NOVINKY

FANO,Š.(ed.): Slovenské dejiny v dejinách Európy. Zborník z vedeckého kolokvia v Bratislave 26. - 27.11.1996. Academic Electronic Press, Bratislava 1997, 167 s.

Zborník referátov prináša podnetné príspevky slovenských historikov týkajúce sa vývoja koncepcií slovenských dejín a ich miesta a významu v dejinách Európy. Jednotlivé príspevky mapujú aktuálny stav, hlavné smery a prioritné potreby výskumu v oblasti politických dejín Slovenska vo vzťahu k habsburskej ríši, v oblasti hospodárskych a sociálnych dejín, dejín Slovákov v zahraničí, cirkevných dejín, dejín vojenstva, vzájomných väzieb našich a európskych dejín, dejín slovenskej

historiografie a cieľov jej bádania, problémov výchovno - vzdelávacieho procesu a vyučovania dejepisu, aktuálnych úloh pomocných vied historických, dejín správy a archivistiky, múzejnej prezentácie ale aj samotného zmyslu slovenskej historiografie. Príspevky sa neobmedzujú iba na hodnotiace stanoviská, ale aktuálne vytyčujú potrebné zamerania smerov bádania jednotlivých disciplín slovenskej historiografie.

-gr-

Vychádza nový odborný časopis - Vojenská história.

Do zániku česko - slovenskej federácie priestor pre publikovania odborných štúdií

z dejín vojenstva poskytoval časopis *Historie a vojenství*. Po päťročnom

informačnom vákuu po vzniku samostatnej Slovenskej republiky v týchto dňoch svetlo sveta uzrel nový odborný časopis určený pre publikovanie výsledkov vedeckých výskumov slovenskej vojenskej historiografie - *Vojenská história s podtitulom Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archivníctvo*. Prvý slovenský odborný vojenskohistorický časopis, ktorý sa pripravuje na pôde Vojenského historického ústavu v spolupráci s Vojenskou informačnou a tlačovou agentúrou, má viacero rubrik. Jadro časopisu tvoria vedecké štúdie, dokumenty a materiály. Časopis ďalej

poskytuje priestor pre recenzie a anotácie odborných publikácií, bibliografické materiály k vojenským dejinám ako aj správy zo života vedeckého odboru, vedeckých podujatiach a aktivitách historického a vojenskohistorického charakteru na Slovensku aj v zahraničí. Do konca roka 1997 vyjde ešte jedno číslo časopisu a od nasledujúceho roku bude mať štvrtroční periodicitu. Novému časopisu želáme množstvo kvalitných štúdií a článkov, mnoho prispievateľov a spokojných čitateľov a minimálne toľko ročníkov, ako mal jeho predchodca.

-gr-

Z obsahu 1. čísla vyberáme:

KLEIN, Bohuš: Vojensko - geografické aspekty rímskej obrany na strednom Dunaji v 1. - 4. storočí.

HRONSKÝ, Marián: Pohyb východného frontu (august 1914 - máj 1915) a jeho dosah a ohlas na Slovensku.

ČAPLOVIČ, Miloslav: Mierová organizácia čs. armády a jej vývoj na Slovensku (1918 - 1928).

BYSTRICKÝ, Jozef: Slovensko v prevratových plánoch čs. MNO v Londýne (1941-1943).

DANGL, Vojtech: K otázke stavu a perspektív vojenskej histórie na Slovensku.

CSÉFALVAY, František: „Westfeldzug“ v - hodnotení slovenského dôstojníka. (Západné ťaženie Wehrmachtu na jar 1940 v správach slovenského vojenského atašé v Berlíne, mjr. gšt. Š. Tatarka)

SUŠKO, Ladislav: Dokument o zmene nacistickej propagandy voči východoeurópskym národom po bitke pri Stalingrade.

- gr -

Vedecká konferencia v Smoleniciach

Historický ústav SAV, Sekcia pre dejiny miest Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV a Slovenská spoločnosť pre dejiny vied a techniky pri SAV pripravili a uskutočnili v dňoch 17. - 19. novembra t.r. vedeckú konferenciu **Formy a obsah vzdelanosti v historickom procese.**

Konferenciu otvoril a viedol PhDr. Viliam Čičaj, CSc. predseda sekcie.

Okruh tém o školstve a vzdelávaní od stredoveku do začiatku nášho storočia rozobrali prednášajúci vo vyše 30 prednáškach.

Konferencia začala blokom prednášok týkajúcich sa samotnej školskej činnosti v rôznych typoch škôl, mimoškolských foriem vzdelávania, osvety v súkromnom a verejnom živote, profilu vzdelancov z rozličných profesií, geografických oblastí a sociálnych vrstiev. Nasledovali prednášky týkajúce sa knižnej kultúry, historických knižníc a vzdelanostnej úrovne čitateľa.

Zaujímavý bol pohľad odborníkov na historické budovy škôl, koncepciu učebnicovej tvorby, používanie latinčiny a iných jazykov v písomnostiach.

Vzdelávanie v technických predmetoch, najmä v matematike a fyzike, vysoká úroveň škôl pre baníckych a hutníckych odborníkov v minulosti bolo témou prednášok pracovníkov sekcie pre dejiny vied a techniky.

Po každom okruhu tém nasledovala diskusia. Predpokladá sa, že z konferencie bude v r.1998 vydaný zborník.

Smolenický zámok bol postavený v 14. storočí, od roku 1777 patril Pálffyovcom. Začiatkom 20. storočia si z neho vybudovali novodobé rodinné sídlo v historizujúcom slohu. Po roku 1945 sa stal majetkom štátu. Dnes slúži ako Kongresové centrum Slovenskej akadémie vied. Tri dni konferencie v príjemnom prostredí zámku, naplnené bohatým prednáškovým programom pre takmer šesťdesiat prítomných, boli zaiste prínosom pre

všetkých, ktorí sa vo svojej práci zaoberajú výskumom, výchovou či vzdelávaním. Je to oblasť ľudskej činnosti, z ktorej sa dá poučiť a inšpirovať aj v súčasnosti, lebo

vždy bolo aktuálne a vždy bude platiť, že **historia est magistra vitas.**

Agnesa Žifčáková

Servis pre Vás:

Štátny okresný archív v Šali oznamuje všetkým kolegom zmenu telefónneho čísla od 1. decembra 1997:

sekretariát: 0706/ 770 22 60

bádateľňa: 0706/ 770 41 61

Veronika Nováková
riaditeľka

OSOBNOSTI

PhDr. Vendelín Jankovič - historik a archivár

/Čifer 27.7.1915 - 2.11.1997 Báhoň/

Patrí medzi popredných slovenských historikov, archivárov, pamiatkárov a bibliografov histórie. Po absolvovaní odborov história a slovenčina na Filozofickej fakulte univerzity v Bratislave nastúpil roku 1939 do vtedajšieho Krajinského archívu, ktorý sa v čase jeho pôsobenia v ňom /do roku 1947/ dva razy premenoval, najprv na Archív Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, potom /1945/ na Archív Povereníctva vnútra. V rokoch 1940 - 1942 bol V.Jankovič iniciátorom návrhu na pretvorenie vtedajšieho Archívu Ministerstva vnútra na celoslovenský ústredný archív, čo sa však vtedy z finančných dôvodov nepodarilo presadiť. Na jar 1946 patril V. Jankovič medzi zakladateľov Slovenskej historickej

spoločnosti, ktorej sa stal prvým vedeckým tajomníkom. V druhej polovici roku 1947 bol zatvorený a za údajnú protištátnu činnosť odsúdený na 10 rokov väzenia, v ktorom strávil celých sedem rokov /do roku 1954/. Po niekoľkoročnom pôsobení na vysunutých pracoviskách Matice slovenskej /Slovenskej národnej knižnice/ v Trnave a v Bratislave, nastúpil 15.12.1959 do Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti, z ktorého odišiel v roku 1981 do dôchodku.

V.Jankovič sa počas svojho pôsobenia v archíve cieľavedome pripravoval na systematickú vedeckú činnosť, čo bolo vtedy zvyčajné. Už v roku 1940 získal vedeckú hodnosť PhDr. na základe práce Dejiny jezuitov v Banskej

Štiavnici, ktorá vyšla tlačou v roku 1941. V rokoch 1942/43 bol na jednoročnom študijnom výskumnom pobyte v Budapešti, kde sa venoval najmä výskumu fondov obdobia rekatolizácie. Popri viacerých štúdiách zo svojej historickej špecializácie, ale aj z archivistiky, spracoval monografiu o Jánovi Čaplovičovi /1780 - 1847/, ktorá vyšla v roku 1945.

Po nastúpení do Pamiatkového ústavu sa viac venoval pamiatkárскеj problematike a to tak jednotlivým pamiatkam, ako aj ich ochrane, národným kultúrnym pamiatkam, aj dejinám pamiatkovej starostlivosti na Slovensku /1850 - 1981/. Pre základné štvorzväzkové dielo Súpis pamiatok na Slovensku spracoval historické úvody k jednotlivým heslám /lokalitám/. Spracoval Bibliografiu časopiseckých príspevkov k slovenským dejinám /uverejnených v rokoch 1918 - 1939/, ktorí až po veľkých prieťahoch, ale len ako internú tlač, vydala Matica slovenská v roku 1963. Ešte pohntejšie osudy malo jeho najväčšie bibliografické dielo /v spolupráci s A. Škorupovou/, Bibliografia k dejinám Slovenska do roku 1965, ktoré bolo v prvej polovici sedemdesiatych rokov už v štádiu stránkovej korektúry, jeho vy-

danie bolo zakázané a vyšlo až v roku 1997 /780 strán/. Za významné treba pokladať aj jeho práce o dejinách Bratislavy a o /starej/ Trnavskej univerzite. 18. apríla 1997 bola V. Jankovičovi ako prvému udelená Historickým odborom Matice slovenskej Pamätná medaila Daniela Rapanta a na Valnom zhromaždení HŌ MS 5. decembra 1997 bol in memoriam menovaný za jeho čestného člena.

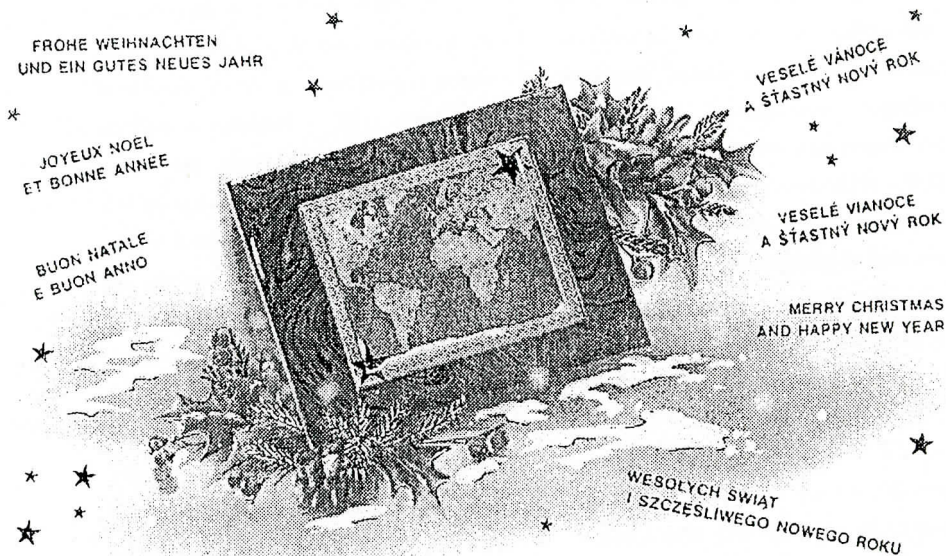
V. Jankovičovi nebolo dopriate, aby sa v celom svojom produktívnom veku mohol venovať tomu, na čo sa pripravoval a čomu žil. Nasledovaniuhodným príkladom je V. Jankovič pre svoju vytrvalosť a neohrozenosť, ktoré prispeli k tomu, že sa ho nepodarilo zlomiť v jeho presvedčení a názoroch ani väznením ani znemožnením vykonávania profesie po dlhší čas. Len jeho veľká pracovitosť, sebadisciplína a usilovnosť prispeli k tomu, že aj v zhoršených podmienkach vykonal kvalitatívne a kvantitatívne veľké dielo. K vyrovnanému znášaniu mnohých príkóri v živote mu iste pomáhala aj jeho hlboká viera.

Richard Marsina

Všetkým našim archivárom, ktorí prispeli v roku 1997 do Fóra archivárov ďakujeme a dúfame, že nám zostanú priaznivo naklonení aj v roku 1998.

Všetkým čitateľom Fóra archivárov prajeme krásne prežitie Vianočných sviatkov, veľa lásky, pokoja, požehnaní a v novom roku 1998 veľa zdravia, šťastia a úspechov.

Redakcia Fóra archivárov

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová, I. Graus,
V. Hrtánková, V. Morišová

Technická úprava: ŠOKA v Šali, J. Benciová

Náklad: 350 ks

Povolilo : MK SR 1472/96